

Bursa Reyhan Mahallesi'nde Bulunan 471 Ada, 23 Parselde Bulunan Ahşap Yapının Korunarak Yeniden İşlevlendirilmesi

Berna Berfin AVCI¹, Başak GENÇOĞLU², Oğuz İpek KALYONCU³, Ceyda ŞAHİN⁴,
Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ⁵

¹ B.U.Ü., Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Bursa, TURKEY, ORCID ID 0009-0004-0106-0010

² B.U.Ü., Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Bursa, TURKEY, ORCID ID 0000-0002-4244-4203

³ B.U.Ü., Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü Bursa, TURKEY, ORCID ID 0009-0008-3075-6411

⁴ B.U.Ü., Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Bursa, TURKEY, ORCID ID 0000-0003-0148-6295

⁵ B.U.Ü., Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Bursa, TURKEY, ORCID ID 0000-0003-2335-7371

Corresponding Author: Berna Berfin AVCI, bbk1986@gmail.com

Özet

Yapıldığı tarihten itibaren, kullanıcı tercihleri doğrultusunda geçirdiği değişiklikler nedeniyle özgünlüğünü kaybeden sivil mimarlık örneği konutlar için koruma ve kullanım hedeflerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu tür yapıların kültürel miras kapsamında gelecek nesillere aktarılabilmesi için, çağdaş gereksinimlere uygun işlevler kazandırılması önemlidir. Bu çalışmanın önemi, 20. yüzyılın başlarında inşa edilerek günümüze ulaşan bir sivil mimarlık örneğinin yapısal ve mekânsal değerlerinin korunarak sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla koruma ve kullanım stratejilerinin belirlenmesidir. Bu makalede, Bursa Reyhan Mahallesi 471 Ada / 23 Parsel'de yer alan ve günümüzde kullanılmayan bir yapıya yeni bir işlev kazandırılarak, yapısal özelliklerinin korunması ve sürekliliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Yapı, zamanla meydana gelen fiziksel bozulmalar, hatalı müdahaleler ve bakımsızlık sebebiyle özgün niteliklerini kaybetmiştir. Bu bağlamda, gerçekleştirilen analizler doğrultusunda yapıdaki hasarlar tespit edilmiş ve kafe olarak önerilen yeni işlevi doğrultusunda uygun müdahale yöntemleri belirlenmiştir.

Article Info

Research Article

Received: 20/02/2025

Accepted: 17/03/2025

Anahtar Kelimeler

Bursa, Reyhan, Konut,
Geleneksel Türk Evi,
Koruma

Öne Çıkanlar

Bursa hanlar bölgesinde, 20.yy konut yapısı özgün mimarisinin günümüze aktarılış süreci ve yeniden işlevlendirilmesi.

Conservation And Adaptive Re-Use Of 471 Block 23 Parcel Timber Structure House In Bursa Reyhan District

Abstract

It is essential to establish conservation and utilization objectives for residential examples of civil architecture that have lost their authenticity due to alterations carried out in accordance with user preferences since their construction. In order to ensure the transmission of such structures to future generations within the scope of cultural heritage, it is crucial to assign them functions that align with contemporary requirements. The significance of this study lies in defining conservation and utilization strategies aimed at preserving and ensuring the sustainability of the structural and spatial values of a civil architectural example constructed in the early 20th century and surviving to the present day. This article seeks to preserve the structural characteristics and ensure the continuity of an unused building located at Parcel 23, Block 471 in the Reyhan Neighborhood of Bursa by proposing a new function. Due to physical deterioration over time, inappropriate interventions, and neglect, the building has lost its original characteristics. In this context, the damages to the structure were identified through comprehensive analyses, and appropriate intervention methods were determined in line with the proposed new function as a café.

Keywords

Bursa, Reyhan, Konut, Traditional Timber House, Conservation

Highlights

The Process of Transmitting the Authentic Architecture of 20th-Century Residential Structures in Bursa's Hans District to the Present Day and Their Adaptive Reuse

1. Giriş

Bursa kent merkezinde bulunan Reyhan Mahallesi'nin, kuzeyinde Haşim İşcan, güneyinde Cumhuriyet, batısında ise Fevzi Çakmak caddeleri bulunmaktadır. Osmanlı Devleti'nin başkenti Bursa'nın ticaret merkezinde yer alan Reyhan Mahallesi, adını, burada bir mescit ve zaviye yaptırmış olan Reyhan Paşa'dan almıştır.[1] Reyhan Mahallesi 15. yüzyıldan beri varlığını sürdürmektedir. 1530 yılında mahallede 50 hane yaşarken, yoğun bir göç sonucu 1573 yılında bu sayı 123 haneye yükselmiştir. 1801 yılı büyük Bursa yangını sırasında mahalle tümüyle yanmıştır. 1924 yılında nüfusun azalması nedeniyle Mantıcı ve Hoca Enbiya Mahalleleri ile birleşip tek bir mahalle olmuştur. Bugün halen aynı adı taşıyan mahallede; Reyhan Camisi dışında; Mantıcı, Zafranlık, Yiğit Cedit, Veled-i Enbiya mescitleri ile Kadı ve Reyhan Paşa Hamamları bulunmaktadır. Ayrıca mahallede Eski-Yeni Han ile İsmail Hakkı Külliyesi de yer almaktadır. Günümüzde işyerleri ile dolu olan mahallede, büyük ölçüde koruma altına alınmış olan çok sayıda tarihi yapı bulunmaktadır. [2] Bursa kent merkezinin güneyinde yer alan Reyhan Kentsel Sit Alanı, konut ağırlıklı kullanımının yanı sıra kent merkezine yakınlığı nedeniyle ticaret işlevine de sahiptir. 1988 yılında onaylanan Koruma Amaçlı İmar Planı (KAİP) sonrasında ana caddeler üzerinde çok katlı yapılaşma oluşmuş ve Reyhan bölgesi, günümüzde yeterince algılanamaz duruma gelmiştir. Organik sokak dokusuna sahip bölgenin iç kısımlarında yapıların eskimesi sonucunda köhneleşme sürecine girilmiştir.[1]

Bu makalede Bursa İli, Osmangazi İlçesi, Reyhan Mahallesinde bulunan Osmanlı dönemi konut mimarisinin örneklerinden olan yapı, mekânsal özellikleri açısından irdelenmiş ve kafe olarak işlevlendirilmesi önerilmiştir. Bu çalışmaya konu olan sivil mimarlık örneği yapı, mimari detayları ile özgün bir örnektir. Çalışma kapsamında yapının rölöve çizimleri ve yapı analiz paftaları ile birlikte restitüsyon ve koruma projeleri hazırlanmıştır. Yapının kullanıcılarından edinilen bilgiler restitüsyon kararları için veri oluşturmuştur. Hazırlanan analiz paftalarına istinaden yapıya dair bozulmalar ve uygunsuz kullanımlar analiz edilmiştir. Tüm çalışmaların sonucunda müdahale kararları belirlenmiş ve bir koruma projesi oluşturulmuştur.

2. Materyal ve Yöntem

2.1. Materyal

Reyhan-Kayhan-Hanlar Bölgesi'nin dâhil olduğu kentsel sit alanı sınırları, Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıkları Yüksek Kurulu'nun 14.02.1986 tarihli ve 1918 sayılı kararıyla belirlenmiştir [1]. Makaleye konu olan 1285-456 envanter no'lu yapı bölgenin güney sınır komşu olan Hanlar Bölgesi'ne çok yakın bir konumda, 471 Ada, 23 Parselde bulunmaktadır. Parsel, etrafındaki yollar ve İsmail Hakkı Külliyesi yerleşkesinin arasında bulunduğu için parselin güneydoğu sınırı 1723 te yapılmış olan külliye bahçe duvarları tarafından belirlenmiştir. [3] Bursa'nın kent yerleşimi gereği parselin güney ucuna doğru arazi yükselmektedir. (Şekil 1) [4] Yapının yapılış tarihi bilinmese de 1801 Büyük Bursa Yangını ve 1855 Bursa depreminden sonra yapıldığı düşünülmektedir. Yapım tarihinin 20. yüzyılın ilk çeyreği içerisinde olduğu tahmin edilmektedir.

2.2. Yöntem

Alan çalışmasında, yerinde ölçümler yapılmıştır. Yapının yapısal özellikleri araştırılmış, malzeme analizleri, yapının geçirdiği değişim süreçleri ve oluşan yapısal sorunlar irdelenmiştir. Literatür araştırması ile benzer dönem örnekler karşılaştırılarak yapı tarihlendirilmiştir. Yapı çevresinde, tekstil ağırlıklı satış birimleri, çalışma ofisleri ve eğitim amaçlı kurslar bulunmakta olup, görüşmeler sonucunda kullanıcı ihtiyaçlarına yönelik verilecek yeni işlev kararı alınmıştır.

Şekil 1. Yapıya ait vaziyet planı [4]

3. Bulgular ve Tartışma

3.1. Yapının plan, yapım tekniği ve malzeme özellikleri

Yapı İsmail Hakkı Caddesi ve Havlucular Sokak üzerinde köşe parselde yer almaktadır. Yapı uzun yıllar boyunca konut olarak işlevini devam ettirmiş ve plan kurgusu açısından önemli değişiklikler geçirmemiştir. Yapı bodrum kat, Zemin kat ve 1. kat olmak üzere 3 kattan oluşmaktadır. (Şekil 2a, 2b) [6]

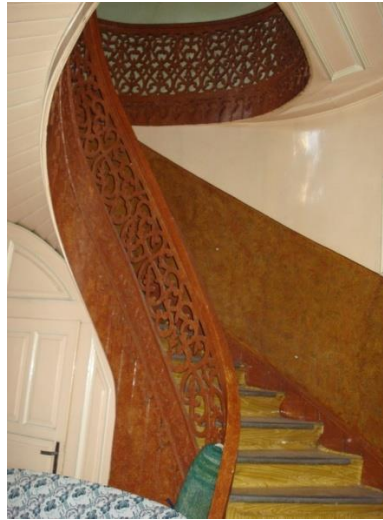
Şekil 2. a. Kuzey Batı Cephe [6] , b. Kuzey Cephe [6]

Yapının İsmail Hakkı Caddesi'ne bakan cephesi 10.40 m, Havlucular Sokak'a bakan cephe ise 12.15 m uzunluğundadır. Bahçenin batı kısmında bulunan ve bahçe kotundan girilen 3.30 m x 2.20 m ölçülerindeki muhdes ek, mutfak olarak kullanılmaktadır. Bu kısma üst katlarda yine niteliksiz ve 2 farklı dönemde yapılan eklemelerle, yapı günümüzdeki halini almıştır. İki girişe sahip yapının ana girişi kuzeybatı yönünde Havlucular Sokak üzerindedir. Ana giriş, cephenin gerisinde ve yol kotundan basamaklarla ulaşılmaktadır. Bodrum kat girişi ise İsmail Hakkı Caddesi üzerinde yer almaktadır. Bu girişe yol kotundan basamaklarla ulaşılmaktadır. Garaj kapısı da bu cephede bulunmaktadır. Osmangazi Belediyesi Tarihi Çevre Koruma ve Uygulama

Bürosu, bölgede çalışmalar yapmış ve İlçe sınırları içinde yer alan mimari mirasın rölövelerinin hazırlanması amacıyla çeşitli üniversitelerin mimarlık bölümlerine davette bulunmuştur. Yapının rölöve çizimleri Uludağ Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü tarafından hazırlanmıştır. [5] Ancak bu çalışma kapsamında güncel rölöve çizimleri yeniden oluşturulmuştur.

Bina ana girişine 6 adet mermer basamaklı çift kollu merdiven ile ulaşılmaktadır. Bina ana girişinde ahşap oyma çift kanatlı bir kapı bulunur. Ana giriş kapısından konuta ulaşıldığında bir giriş sahanlığı ve çift kollu ahşap korkuluklu bir merdiven bulunmaktadır.

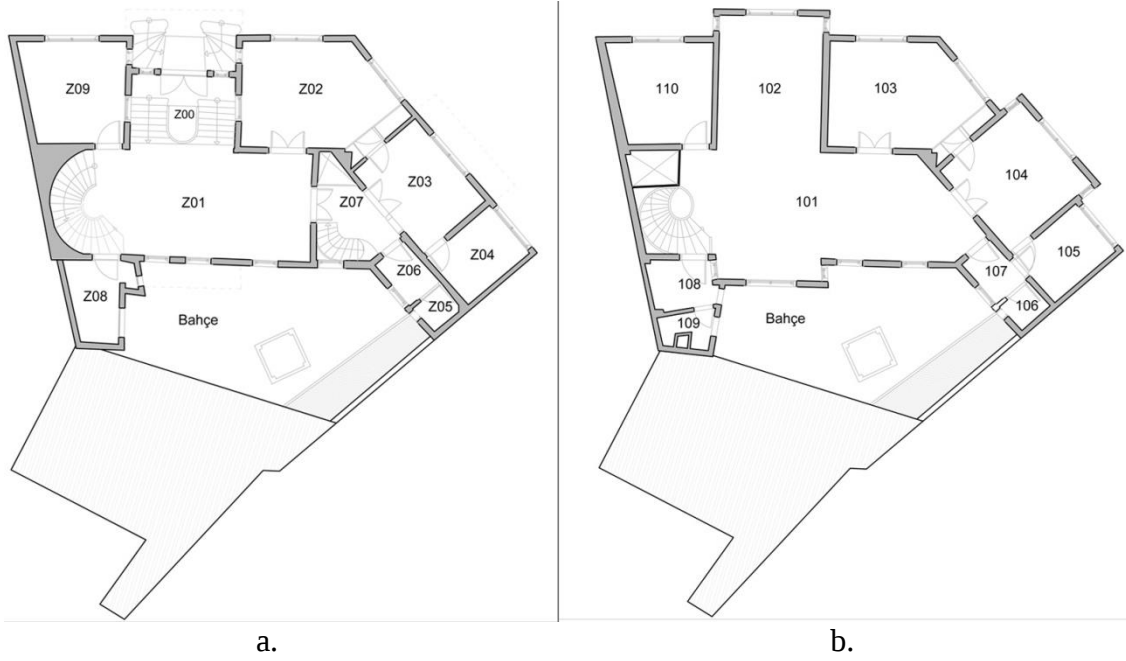
Plan tipi olarak iç sofalı plan tipindedir. Z01 zemin kat sofanın güneydoğu duvarında arka bahçeye bakan 3 adet pencere bulunmaktadır. Ayrıca arka bahçede bulunan eklentiye de bu sofadan ulaşılmaktadır. Giriş sahanlığının doğusunda Z09, batısında ise Z02 mekânlarına, zemin kat Z01 sofadan ulaşılmaktadır. Üçüncü kapı ise bodrum katta bulunan otoparktan yukarı çıkan merdivenin olduğu Z07 hole açılmıştır. Bu holden zemin kattaki Z05-Z06 ıslak hacimlere ulaşan bir kapı ve de Z04 mutfığa geçişi olan Z03 odaya bir kapı açılmaktadır. Ayrıca bu Z02 odanın, Z03 odanın Batı duvarındaki dolap kapakları ile bütünlük oluşturan iki aşamalı kapı ile bağlantısı bulunmaktadır. Kapı, Z02 odanın batı duvarında bulunan dolap kapakları ile aynı detayda üretilmiş olup gizli bir geçit görevi görmektedir. Yapının 1. katına, Z01 sofanın doğusunda konumlandırılmış, binanın giriş kısmındaki gibi yine ahşap işlemeleri bulunan, tek kollu, yaklaşık 3.65m yükselen döner bir merdiven ile çıkılmaktadır. (Şekil 3a) [6]

Şekil 3. Ana Merdiven [6]

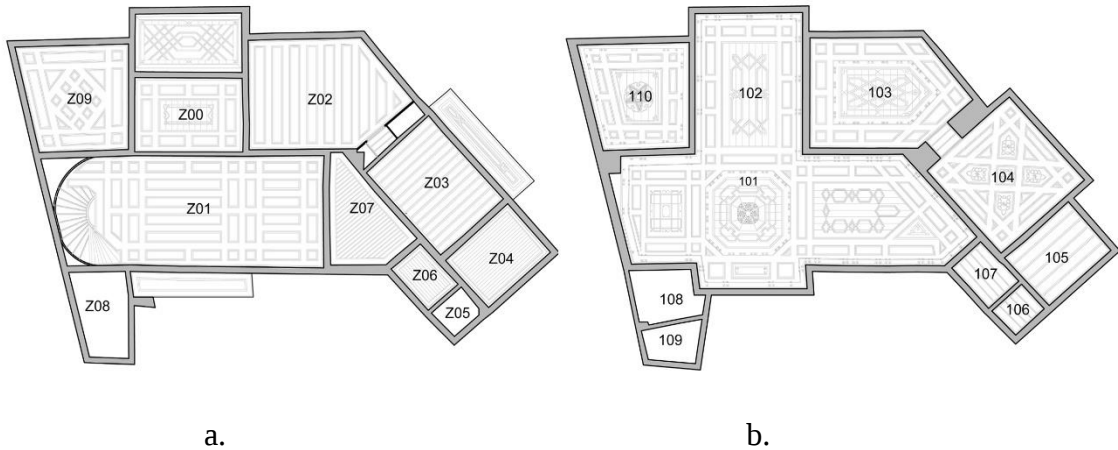
Merdiven altı depo olarak kullanılmaktadır. Merdivenin 1. kata ulaştığı mekân, yine zemin kat benzeri bir sofadır. 1. kat 101 no'lu sofanın 3 odaya ve ıslak hacimlere açılan kapıları bulunmaktadır. 101 no'lu mekân ileri dönemlerde ahşap doğramalı cam katlanır kapılarla bölünmüştür. 1.kattaki sofanın doğusunda yer alan 109 no'lu oda Z09 odasının üst katında yer almaktadır ve benzer plana sahiptir. 101 no'lu mahalın batısında yer alan 103, 104 no'lu odaları birbiriyle bağlantılıdır. İki mekân arası geçişte dolaplar bulunmaktadır. 104 numaralı mahalden yan cepheye çıkma bulunmaktadır. Zemin katta

mutfak olarak kullanılan mekân, 1. katta oda (105) olarak kullanılmaktadır ve 104 numaralı mahalden bir kapıyla geçiş sağlanmıştır. (Şekil 4a ve 4b) [7]

Şekil 4. a. Zemin Kat [7] ve b. 1. Kat Rölöve Planı [7]

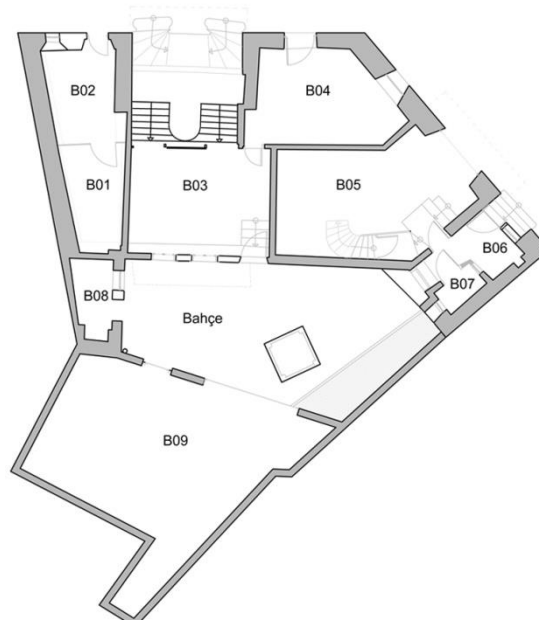
1.Kat yüksekliği yaklaşık 3.00 m dir. Binanın yaşam alanlarının tamamının tavanı pasalı ahşap kaplama ile kaplanmıştır ve bu kaplamalar günümüze bozulmadan ulaşabilmiştir. (Şekil 5a, 5b) [7]

Şekil 5. a. Zeminkat tavan kaplaması[7], b. 1. Kat Tavan Kaplaması [7]

Yapının bodrum katı farklı ticari kuruluşlar tarafından kullanılmaktadır, bu ticari birimlerin girişleri Havlucular Sokak üzerindedir. Bina ana girişinin sağında ve solunda bulunan dükkân olarak kullanılan hacimlerin tavanları niteliksiz çıtalı ahşap tavan ile kapatılmıştır. B05 no'lu otopark ve B06 no'lu odunluk kısmına İsmail Hakkı Caddesi'nden girişler vardır. Otopark olarak kullanılan alandan konuta ulaşan merdiven

günümüzde de kullanılmaktadır. Otoparkta 5 cm x 15 cm ölçülerindeki özgün ahşap tavan taşıyıcı sistemi açıkça görünmektedir. Odunluk tavanında ise özgün ahşap çıtalı tavan kaplaması korunmuştur. Muhdes ek olan mutfak nişi üzerine 2 farklı dönemde yapılan ekler, yapıda hem cepheyi hem de bahçe ile kütle ilişkisini görsel olarak bozmuştur. İlk ek, zemin kata yapılan betonarme ayak ilavesi ve 1. kat döşeme seviyesinde bulunan betonarme saçak izi sayesinde, 1. kat seviyesindeki sonradan ilave edilen kütleden ayrılmaktadır. Ana yapı ile müstemilat olarak kullanılan niteliksiz yapı arasında kalan 450 cm x 900 cm ölçülerindeki iç bahçe zemini çimento şap ile kaplanmış, sadece doğu duvarı önünde 125 cm genişliğinde ayrılmış bir toprak zemin bulunmaktadır. Bahçe içerisinde 150 cm x 150 cm ölçülerinde mermer süs havuzu bulunmaktadır. Müstemilat binasının bahçeye bakan duvarı ise betonarme ve tuğla duvar olarak yapıp, geniş açıklıklı pvc doğrama ile cephesinde büyük bir açıklık bulunmaktadır. Tüm bu sonradan yapılan imalatlar nedeniyle dönem tartışmasına yer vermeyecek şekilde niteliksiz bir ek olarak kabul edilmiştir (Şekil 6).[7] Yapının ön ve yan cephe yükseklikleri 9.70 m. ile 10.40 m. arasında değişiklik göstermektedir. Arka cephe yüksekliği ise 9.50 m. dir. Bodrum katın ön cephe ve komşu parsel duvarları almalı duvar olarak yaklaşık 60 cm kalınlığında inşa edilmiş, iç duvarlar ve yapının arka bahçe duvarı ise 20 cm olarak yapılmıştır.

Şekil 6. Bodrum. Kat Plan [7]

Cepheler neo-klasik özellikler göstermektedir. Zemin kat ana giriş kapısı ahşaptır. Özgün olan bu kapıda oymalarla floral motifler oluşturulmuştur. Kapı üstünde üç adet pencere bulunmaktadır. Pencere sövelerinde neo-grek etkiler gözlenmektedir. Pencere yanlarında yuvarlak yivli gömme sütunlar yer almakta, sütunlar üzerinde üçgen pencere alınlığı bulunmaktadır. Üçgen alınlıklar floral motiflerle bezenmiştir. (Şekil 7) [6] Pencereleer iki bölümlü ve giyotin penceredir. Giriş kapısının sağ ve sol bölümündeki pencere düzeni normal katta da benzer şekilde devam etmektedir. Normal kat sofası bu cephede çıkma oluşturmaktadır. Aynı zamanda bu çıkma, konut ana giriş basamaklarına saçak vazifesi görmektedir. Çıkmayı iki yönde destekleyen, oymalı ahşap eli

böğründeler bulunmaktadır. Bodrum kat ön cephe, taş - tuğla almalı duvar dokusu görülmektedir. Dükkân kapı ve pencereleri basık kemerlidir ve özgün olmayan parmaklıklar bulunmaktadır.

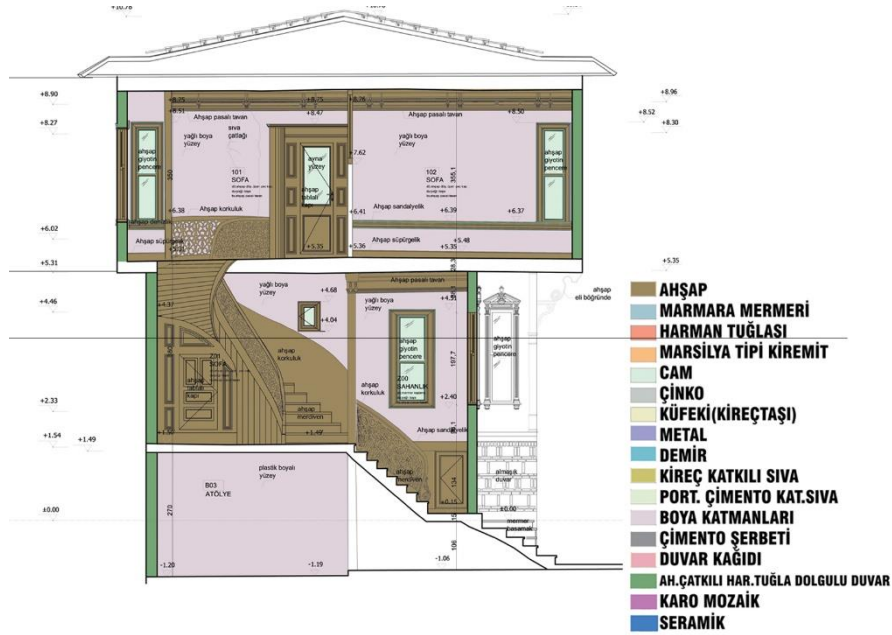
Şekil 7. Ön Cephe Pencere [6]

Ön cephede saçak genişliği yaklaşık 75 cm'dir. Saçağa destek vermesi için pencere hizasını takip eden ince kesitli payandalar kullanılmıştır. Binanın arka cephesi ön cephesine göre çok daha sade şekilde yapılmıştır. Arka cephede kat silmeleri dikmeler pencere alınlıkları gibi öğeler kullanılmamış cephe düz bir şekilde bitirilmiştir. Pencereler ön cepheden farklı olarak düşeyde tek bölmeli giyotin pencere şeklindedir. Ön cephedeki üçgen alınlıklar arka cephede bulunmamaktadır, ayrıca ahşap doğramaların boyaları dökülmüştür. Birinci kat sofasından ön cephede olduğu gibi bu cephede de iki adet çıkma bulunmaktadır. Çıkma ahşap payandalar ile desteklenip alt yüzeyleri çıtalı ahşap yüzeyler ile kapatılmıştır. Çıkma penceresi ön cephede olduğu gibi iki bölümlü giyotin penceresidir. Bu pencerede üçgen alınlık bulunmamaktadır. Çıkma'yı destekleyen eli böğründe oldukça sadedir. Saçağı taşıyan payandalar bu cephede mevcut değildir. Kat silmeleri özensizdir, kısmen yeni silmeler ilave edilmiştir. Bahçeye çıkış, ilk dönemde odunluk kapısının karşısında bulunan B06 no'lu mahal iken günümüzde B03 no'lu mahalden dört basamak çıkılarak ulaşılmaktadır. Arka bahçeye bakan duvar tüm bina boyunca kerpiç duvardır.

3.2.Yapıda görünen bozulmalar

Yapı genel olarak iyi durumdadır. Zaman ile eskiyen cephedeki boyalar ve otopark kapısı dışında yan ve ön cephelerde bozulma görülmemektedir. Binanın arka cephesinde sofaya çıkış için açılan kapı ve 1. Kattaki çıkmanın bir penceresini de içine alan niteliksiz mutfak eki dışında arka cephede yapısal bozulma bulunmamaktadır.

Binanın içerisinde, bodrum kattaki B05-B03 arasına sonradan duvar örülerek hacim iki parçaya bölünmüş ve B04 ten B03'e geçiş için bir kapı açılmıştır. B03 no'lu mekandan arka bahçeye çıkabilmek için 4 basamaklı betonarme bir merdiven eklenmiştir. Bu iki hacmin tavanı niteliksiz bir kaplama ile kaplanmıştır. Zemin katta, Z08 no'lu banyo olarak kullanılan muhdes ek, 1.katta da zemin kattaki ekin düşey olarak hizasına yapılan ek ve bu eklerin kapıları dışında yapısal bir bozulma yoktur. Mekânları genel olarak incelediğimizde odalar ve yaşama alanlarının zeminleri linolyum ile kaplanmıştır. Ahşap pasalı tavan kaplamaları ile duvarlar ise, yağlı boya ile boyanarak, bozulmadan günümüze ulaşmıştır. (Şekil 8) [7]

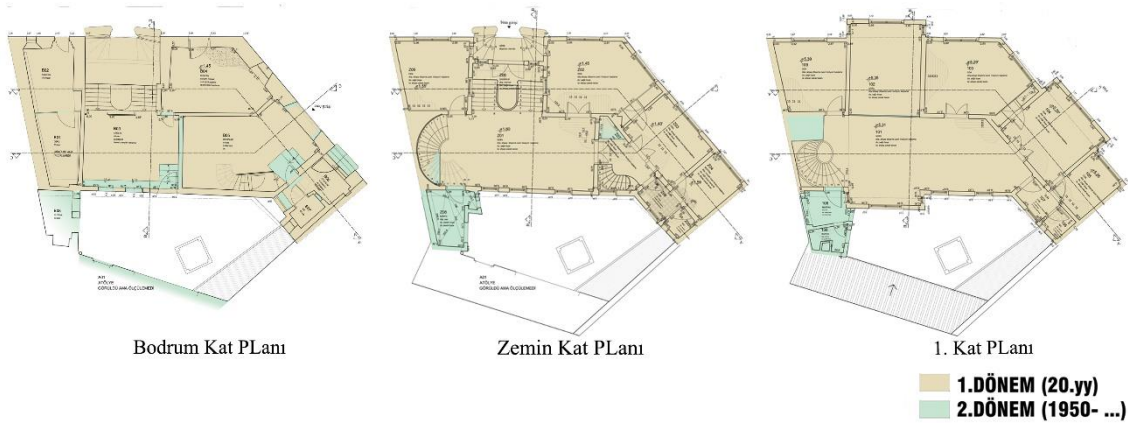
Şekil 8. C-C Kesiti Malzeme Analizi [7]

Islak hacimler, özgün olmayan uygulamalar ile kısmi olarak tadil edilmiştir. Arka bahçe çok katlı mutfak-banyo yapısı ve arazinin güney ucunda inşa edilen müstemilat yapısı, yapının dışında kalan alanlardaki muhdes eklerdir.

3.3. Restitüsyon projesi

Yapının yapım tarihi tam olarak bilinmese de, yapının üslubu, yapım tekniği plan şeması ve cephe düzeni özellikleri aynı döneme tarihlenen benzer yapılarla yapılan karşılaştırmalar sonucunda yapının 20. yüzyılın ilk çeyreğine ait olduğu düşünülmektedir. Yapı kısmen kullanılmakta olmasından dolayı iyi durumdadır. Taşıyıcı sistemde herhangi bir problem görülmemiştir. Arka cephede yapılan ekler dışında yapının özgün mimari özellikleri korunmuştur. (Şekil 9) [7]

Arka cepheye sonradan yapılan eklerin yapım tekniklerinin farklı olması ve cephedeki ana kütlede bulunan açıklıkları engellemesi nedeniyle özgün olmadığı için dönem eki olma özelliği göstermemektedir. Sonradan eklenen bu yapı, betonarme taşıyıcı sistem ile inşa edilmiştir. Bu bilgiler ışığında yapıya ait tek dönem restitüsyon projesi hazırlanmıştır. Restitüsyon projesinde arka bahçede bulunan, müstemilat olarak kullanılan yapı kaldırılmıştır. Bahçenin zemini mevcutta şap iken, benzer dönem özellikleri dolayısı ile taş kaplamaya dönüştürülmüştür. Bodrum kat tavanında bulunan niteliksiz kaplamalar kaldırılmış ve özgün ahşap taşıyıcı olarak korunmuştur. B01 no'lu mekanın zeminindeki şap kaldırılarak, yerine ahşap zemin kaplaması önerilmiştir. B03 no'lu odadaki zemin seramikleri kaldırılarak dönemine uygun olarak karo mozaik kaplama yapılması önerilmiştir. B02 no'lu oda içinde bulunan ve odayı ikiye ayıran muhdes duvar ve bu odadaki niteliksiz bahçe çıkış kapısı kaldırılmıştır. Özgün sıkıştırılmış toprak zemin kaplaması korunmuştur. Günümüzde otopark girişi olarak kullanılan kapı kaldırılarak dönemine uygun olarak ahşap tablalı kapı tasarlanmış ve bodrum kattaki pencere doğramaları da özgün hale getirilmiştir.

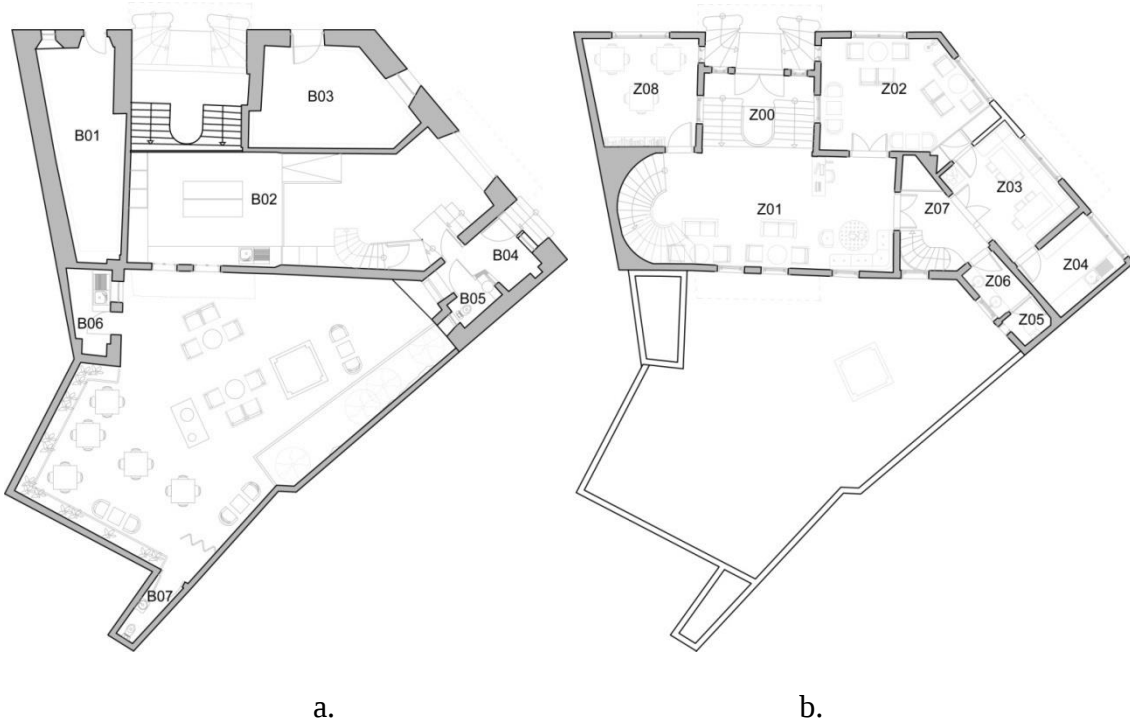

Şekil 9. Kat Planları Dönem Analizleri [7]

Arka cephede bulunan ek binanın özgün olmayan zemin ve 1. kat ilaveleri kaldırılmış; zemin kattaki mutfak hacmi korunmuştur. Çatısı ise teras çatı olarak korunmuştur. Zemin ve 1. kattaki özgün ahşap zemin kaplaması yapılmıştır. Duvarlardaki yağlı boyaların tamamı sökülerek kireç sıva yapılması önerilmiştir. Zemin kat ve 1. katın pasalı ahşap tavanları olduğu gibi korunmuştur.

3.4. Koruma Projesi

Yapının koruma projesi restitüsyon projesi esas alınarak hazırlanmıştır. Bodrum kat zemininde kayrak taş kaplama önerilmiş; bodrum kat cephesinin almalı duvar yüzeyi için ise onarılacak eski ve yıpranmış parçalar yenileri ile değiştirilmelidir. Ön ve arka cephedeki sıvalı yüzeylerde bulunan çatlaklar için sıva onarımı yapılarak gerekli yüzeylerde sıva raspası yapıp tekrar özgün sıva ile yenilenmelidir. Cephedeki ahşap elemanlar (silmeler ve doğrama yüzeyleri) boya raspası yapılarak temizlenmeli ve gerekli kısımlar macun ile tamir edilip doğal cila ile koruma altına alınmalıdır. Yağmur olukları ve inişleri ise çinko malzeme ile değiştirilerek yenilenmelidir. Bodrum katta bulunan ticari alanların fonksiyonları korunmalıdır. Yapının özgün halinde taşlık olarak kullanılan alanın, kafe fonksiyonu gereği mutfak olarak düzenlenmesi önerilmektedir. Mutfak zemini farklı kotlarda iki kademe olacak şekilde düzenlenip 20 cm x 20 cm ölçülerinde çini kaplama önerilmiştir. Üst katlarda bulunan duvarlar sıva raspası ile temizlenmeli, özgün imalata göre kırıktaki sıva ile tekrar sıvanmalı ve kireç badana ile tamamlanmalıdır. Katlardaki ahşap imalatlar da boya raspası ile temizlenip şeffaf koruyucu cila ile korunmalı, konut olarak kullanılan binanın ahşap zeminlerinin üzerindeki linolyum zemin kaplamaların tamamı kaldırılıp ahşap yüzeyler silinerek yine şeffaf koruyucu cila ile kaplanmalıdır. Yine binanın tüm ahşap pasalı tavan kaplamaları da raspa ile temizlenmeli ve şeffaf koruyucu cila uygulanmalıdır (Şekil 10a, 10b). [7]

Şekil 10. a. Bodrum Kat Planı [7], b. 1. Zemin Kat Planı [7]

4. Sonuç

Bu makale, Bursa Reyhan Mahallesi'nde bulunan 471 Ada, 23 Parseldeki tarihi ahşap yapının korunarak yeniden işlevlendirilmesini ele almaktadır. Çalışma, yapının özgün mimari özelliklerini koruyarak günümüz ihtiyaçlarına uygun bir kullanım kazandırmayı hedeflemektedir. Yapının tarihçesi, mekânsal özellikleri, yapısal bozulmaları ve müdahale yöntemleri detaylı şekilde incelenmiştir. Yapının özgün mimarisine zarar veren eklemeler kaldırılmış, yapısal bozukluklar tespit edilerek koruma projesi hazırlanmıştır. Tarihi yapıların korunmasının yanı sıra sürdürülebilirliğinin sağlanması, yapı için belirlenecek yeni işlevin kapsamlı bir analizle değerlendirilmesini gerektirmektedir. Restorasyonu tamamlanarak yeniden işlev kazanan bu tür yapılar, yalnızca kendi varlıklarını sürdürmekle kalmayıp, çevrelerindeki kentsel unsurların geleceğini de şekillendirecek potansiyele sahiptir. Yapıya uygun işlevin belirlenmesinde bölgenin ihtiyaçları ve yerel halkın yaşam biçimi dikkate alınmıştır. Tarihi yapıların doğru müdahale teknikleriyle onarılmasının yanı sıra, işlev seçiminde de özen gösterilmesi, yapıların korunarak gelecek nesillere aktarılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Sonuç olarak, yapı kültürel mirasın sürdürülebilirliği çerçevesinde korunarak işlevlendirilmiş ve gelecek nesillere aktarılması sağlanmıştır.

Finansal Destek

Yoktur.

Çıkar Çatışması

Yoktur.

Yazar Katkısı

Berna Berfin AVCI Araştırmacı, makale yazımı

Başak GENÇOĞLU Araştırmacı
Oğuz İpek KALYONCU Araştırmacı
Ceyda ŞAHİN Araştırmacı
Özlem KÖPRÜLÜ BAĞBANCİ Proje / Ders Yürütücüsü

5. Kaynaklar

- [1] Bağbancı, Ö. K., Bağbancı, B., Reyhan (Bursa) Kentsel Kültür Varlıkları Envanter Çalışması, TÜBA Kültür Envanter Dergisi, 6, 99-125, (2006)
- [2] Kaplanoğlu R. Reyhan Mahallesi, BOA. Temettuât Defterleri, No.7495, 2016 https://www.turkhaber.com/wiki/Reyhan_Mahallesi-5080.html (Erişim tarihi: 01.11.2024)
- [3] Bursa Büyükşehir Belediyesi, (Hanlar Bölgesi & Sultan Külliyesi) Bursa ve Cumalıkızık Yönetim Planı (2021-2026) https://alanbaskanligi.bursa.bel.tr/wp-content/uploads/2021/12/Bursa_YP_2021-2026_TR.pdf (Erişim tarihi: 03.11.2024)
- [4] Google'ın maps engine websitesi 2024, https://www.google.com/maps/@40.1862327,29.0650038,21z/data=!5m1!1e4?entry=tту&g_ep=EgoyMDI1MDMxMi4wIKXMDSoJLDEwMjExNDUzSAFQAww%3D%3D (Erişim tarihi: 01.11.2024)
- [5] Perker Z. S., Erbil Y., Ahşap Yapı Malzemeleri Sektör Dergisi, Osmangazi Yenilenen Yapılarıyla Tarihi Yansıtmaya Devam Ediyor, 37, 4-6, (2007)
- [6] Avcı, B. B., Kişisel Fotoğraf Arşivi (2011)
- [7] Avcı, B. B., Gençoğlu, B., Kalyoncu, İ. O., Çiftçi, C., Bursa Uludağ Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Ana Bilim Dalı, 2011-2012 güz dönemi "Koruma Projesi 1, (2011)